

QV 7
S2!

KOSSUTH LAJOS TUDOMÁNYEGYETEM
GYÓGYSZERÉSZI KÉMIAI TANSZÉK

Dr. Sztaricskai Ferenc

A GYÓGYSZERÉSZI KÉMIA ALAPJAI

I.

Debrecen, 1999

TARTALOMJEGYZÉK

Tartalomjegyzék -----	i
Tájékoztató -----	iv
Történelmi áttekintés-----	1
Javasolt irodalom -----	5
A gyógyszerek fogalma -----	7
A gyógyszerek felosztása -----	8
Nómenklatúra -----	9
A gyógyszerek eltartása és felhasználása -----	11
A gyógyszerkönyvi cikkely -----	13
Ivóvizek, ásványvizek , gyógyvizek -----	14
A gyógyszerészetben használatos szerves vegyületek -----	18
Radioaktív gyógyszerek -----	23
A KÖZPONTI IDEGRENDSZERRE HATÓ GYÓGYSZEREK -----	26
1. ÁLTALÁNOS ÉRZÉSTELENÍTŐK (Narkotikumok) -----	27
1.1. Inhalációs (pulmonaris) narkotikumok -----	27
1.2. Injekciós (parapulmonáris) narkotikumok -----	33
1.2.2. <i>Nem barbitál típusú parapulmonáris narkotikumok</i> -----	35
1.2.3. <i>Pregnánvázas injekciós narkotikumok</i> -----	37
2. NYUGTATÓK, ALTATÓK -----	38
2.1. Alkohol, aldehid és uretán típusú nyugtatók és altatók -----	39
2.2. Szedatohipnotikus hatású ureidek -----	44
2.3. Barbitursavszármazékok -----	46
2.4. 4-Kinazolinon-származékok -----	54
2.5. Benzodiazepin-származékok -----	55

2.6. 2,4- és 2,6-piperidindionok (Glutárimid-származékok) -----	56
2.7. A szedatohipnotikum családja levezetése -----	61
3. ANTIEPILEPTIKUMOK (Antikonvulzívumok) -----	62
3.1. Barbitálok (I) -----	64
3.2. Pirimidindion-származékok (II) -----	66
3.3. Hidantoinok (III) -----	66
3.4. Oxazolidin-2,4-dionok (IV) -----	69
3.5. Szukcinimid-származékok (V) -----	71
3.6. Acilkarbamid (VI) és egyéb szerkezetű (VII – VIII) antiepileptikumok -----	73
4. FÁJDALOMCSILLAPÍTÓK (Analgetikumok) -----	78
4.1. Kábító fájdalomcsillapítók -----	78
4.1.1. Ópium alkaloidok – morfin -----	78
4.1.2. Félszintetikus morfinszármazékok – kodein -----	84
4.1.2.1. A morfinantagonisták -----	87
4.1.2.2. Kábítószerélvezet -----	87
4.1.2.3. A tebain hasznosítása -----	88
4.1.3. Szintetikus fájdalomcsillapítók -----	90
4.1.3.1. Morfinán-származékok -----	91
4.1.3.2. Benzomorfan-származékok -----	93
4.1.3.3. Fenilpiperidin-(petidin)-származékok -----	95
4.1.3.4. Fenil-propilamin- (Metadon)-származékok -----	99
4.1.3.5. Egyéb, szintetikus major fájdalomcsillapítók -----	103
4.2. Nem kábító (lázcsökkentő) fájdalomcsillapítók -----	103
4.2.1. Szalicilsav-származékok -----	104
4.2.2. Anilin-származékok -----	109

4.2.3. 3-pirazolin-5-on-származékok -----	113
4.2.4. Pirazolin-3,5-dion-származékok -----	119
4.2.5. Antranilsav származékok -----	121
4.2.6. Aril-ecetsav-származékok -----	123
4.2.7. Egyéb nem kábító fájdalomcsillapító, reuma és köszvényellenes szerek -----	134
4.2.8. Szeránvázás gyulladásgátlók -----	137
4.3. A gyulladásgátlók hatásmechanizmusa -----	144
5. PSZICHOFARMAKONOK -----	146
5.1. Trankvillánsok -----	146
5.1.1. Major trankvillánsok -----	147
5.1.1.1. Fenotiazinok -----	149
5.1.1.2. Butirofenon-származékok (Haloperidolok) -----	158
5.1.1.3. Difenil-butyl-piperidinek -----	162
5.1.2. Minor trankvillánsok (anxiolitikumok, ataraktikumok) -----	164
5.1.2.1. Karbamátok (propándiol-származékok) -----	164
5.1.2.2. Benzodiazepin származékok -----	167
5.1.2.3. Egyéb szerkezetű minor trankvillánsok (anxiolitikumok) -----	175
5.2. Antidepresszív szerek (Pszichoenergetikumok, timoleptikumok, timoenergetikumok) -----	177
5.2.1. Triciklusos antidepresszív szerek -----	178
5.2.2. Monoaminoxidáz-bénítő antidepresszív szerek -----	185
5.2.3. Egyéb típusú antidepresszív szerek -----	188
5.3. Hallucinogének (Pszichomimetikumok, pszicholeptikumok) -----	191
5.3.1. Indolvázás hallucinogének -----	191
5.3.2. Fenil-etil-amin származékok -----	193
5.3.3. Egyéb szerkezetű hallucinogének -----	193